

30. Kaupunginkirjasto ¹⁾

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna huoltopäällikkö K. L. Kulo puheenjohtajana, ylikirjastonhoitaja E. M. Bruun varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä filosofian maisteri L. E. Hyvämäki, opettaja H. I. Koivu, eristäjä P. O. Kujala, lehtori L. Mäkinen, arkistonhoitaja H. V. Raatikainen, filosofian maisterit K. G. E. Salovaara ja J. O. H. Tallqvist. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli opetus- ja sairaala-asiaain johtaja P. B. J. Railo.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 14 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 161 pykälää, saapuneita kirjelmia oli 317 ja lähetettyjä kirjelmia 313.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: portaikon rakentamista Kallion sivukirjaston aikuisten lainausosastolle ²⁾; henkilöhissin hankkimista pääkirjastoon ³⁾; avoimna olevien kirjastoamanuenssin virkojen uudelleenjärjestelyä ⁴⁾; vieraanvaraisuuden osoittamista Suomen Kirjastoseuran järjestämien talvipäivien osanottajille ⁵⁾; puhelimen hankkimista Toukolan sivukirjastoon ⁶⁾; pohjoismaisille kirjastonhoitajakursseille osallistuvien kirjastovirkailijoiden apuraha-anomusta ⁷⁾; valaistuksen uusimista Kallion sivukirjaston lainausosastolla ⁸⁾; opiskelunneuvojan viran perustamista Töölön sivukirjastoon ⁹⁾; kirja-auton hankkimista kaupunginkirjastolle ¹⁰⁾; pääkirjaston siipirakennussuunnitelman toteuttamista ¹¹⁾; kirjastorakennuksen rakentamista Töölön ¹²⁾; Kallion kirjastotalon pääoven edustan kiveyksen korjaamista ja jalkojenpyyhkimistelineiden sijoittamista kiveyksen tasoon ¹³⁾; puhelimen hankkimista kirjaston sivukirjastokeskukselle ¹⁴⁾; Kallion sivukirjaston sisäänkäyntiovien uusimista ¹⁵⁾; kirjastohuoneiston varaamista Puistolan Vapaaehtoisen Palokunnan talon siipirakennuksesta ¹⁶⁾; huonetilan varaamista Pitäjänmäen sivukirjastolle vanhasta suomalaisesta kansakoulusta ¹⁷⁾; huonetilan varaamista Stadionin katsomoiden alle rakennettavista huoneistoista ¹⁸⁾; kirjaston v:n 1955 rakennussuunnitelman toteuttamista ¹⁹⁾; puhelimen hankkimista Pitäjänmäen ja Pakilan sivukirjastoille ²⁰⁾; Pitäjänmäen sivukirjaston aukioloajan pidentämistä ²¹⁾; Kallion sivukirjaston keskuslämmityslaitteiden korjausta ²²⁾; kalustomäärärahan anomista Pakilan sivukirjaston uutta huoneistoa varten ²³⁾; Toukolan sivukirjaston aukioloajan pidentämistä ²⁴⁾; kalustomäärärahan anomista Haagan sivukirjaston uutta huoneistoa varten ²⁵⁾; kirjaston edustajien lähettämistä Tampereella pidettävään neuvottelukokoukseen ²⁶⁾; työsopimussuhteessa olevan päätoimisen siivoojan palkkaamista Toukolan sivukirjastoon ²⁷⁾ ja sairaaloissa toimivan kirjastohenkilökunnan ruokailuoikeutta ²⁸⁾.

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle asioista, jotka koskivat: kaupungin kiinteän omaisuuden tarkastajien v:n 1953 kertomusta ²⁹⁾; kirjastolautakunnan valvonnan alaisten yleishyödyllisten laitosten ja yritysten v:n 1953 avustusmäärärahojen käytön

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa. — ²⁾ Kirj. lk. 29. 1. 12 §. — ³⁾ S:n 29. 1. 16 §. — ⁴⁾ S:n 26. 2. 19 §. — ⁵⁾ S:n 26. 2. 26 §. — ⁶⁾ S:n 26. 2. 28 §. — ⁷⁾ S:n 26. 3. 35 §. — ⁸⁾ S:n 26. 3. 36 §. — ⁹⁾ S:n 21. 5. 59 §. — ¹⁰⁾ S:n 21. 5. 60 §. — ¹¹⁾ S:n 21. 5. 63 §. — ¹²⁾ S:n 21. 5. 64 §. — ¹³⁾ S:n 21. 5. 65 §. — ¹⁴⁾ S:n 21. 5. 66 §. — ¹⁵⁾ S:n 21. 5. 67 §. — ¹⁶⁾ S:n 21. 5. 68 §. — ¹⁷⁾ S:n 21. 5. 73 §. — ¹⁸⁾ S:n 21. 5. 74 §. — ¹⁹⁾ S:n 20. 8. 91 §. — ²⁰⁾ S:n 17. 9. 101 §. — ²¹⁾ S:n 17. 9. 103 §. — ²²⁾ S:n 17. 9. 108 §. — ²³⁾ S:n 17. 9. 109 §. — ²⁴⁾ S:n 17. 9. 117 §. — ²⁵⁾ S:n 17. 9. 119 §. — ²⁶⁾ S:n 15. 10. 128 §. — ²⁷⁾ S:n 10. 12. 148 §. — ²⁸⁾ S:n 10. 12. 149 §. — ²⁹⁾ S:n 26. 2. 20 §.

valvontaa ¹⁾; kaupungin irtaimen omaisuuden tarkastajien toimintakertomusta ²⁾; »Kirjoja sokeille»-yhdistyksen avustusanomusta ³⁾; Maunulan sivukirjaston perustamista ⁴⁾; kaupungin irtaimen omaisuuden tarkastajille annettua, luetteloista poistettuja kirjoja koskevaa selvitystä ⁵⁾; kirjaston perustamista poliisilaitoksen keskusasemalle ⁶⁾; palkkaluokituskomitean mietintöä ⁷⁾; suomenkielisen työväenopiston kirjastonhoitajan viran perustamista ⁸⁾ ja kirjaston perustamista Vallisaareen ⁹⁾.

Kirjaston toiminta

Henkilökunta. Kertomusvuoden alussa oli kaupunginkirjaston palveluksessa 152 vakinaista viranhaltijaa.

Pääkirjaston lastenosaston osastonhoitaja E. M. Vaula kuoli 18. 2. ja pääkirjaston vahtimestari J. A. Laustela 25. 7.

Virkaero myönnettiin omasta pyynnöstä kirjastoamanuenssi M. A. Martikaiselle 16. 4. alkaen; järjestelyapulaiselle M. Nysténille 1. 5. alkaen; toimistoapulaiselle A. O. Valveelle 15. 5. alkaen; kirjastoamanuenssi H. Hänniselle 1. 8. alkaen; kirjastoamanuenssi I. A. Tamlanderille eläkeiän perusteella 17. 8. alkaen; järjestelyapulaiselle I. Ekelundille 1. 10. alkaen; vt. siivooja H. Suvilähteelle 23. 9. alkaen sekä vs. siivooja E. Skottmannille 27. 11. alkaen.

Kaupunginkirjastoon nimitettiin seuraavat uudet viranhaltijat: Kallion sivukirjaston opiskelunneuvojaksi filosofian kandidaatti V. L. Lumme 1. 1. alkaen; Toukolan sivukirjastonhoitajaksi filosofian kandidaatti V. L. Lumme ja Kallion sivukirjaston vt. opiskelunneuvojaksi filosofian kandidaatti G. I. Sandström 1. 2. alkaen; kirjastoamanuenssiksi filosofian kandidaatti H. Holmström ja filosofian kandidaatti M.-L. Nuotio 1. 6. alkaen; pääkirjaston lastenosaston osastonhoitajaksi filosofian kandidaatti E. I. Pajanne 1. 6. alkaen; pääkirjaston vahtimestariksi H. Piippo 1. 11. alkaen ja järjestelyapulaiseksi ylioppilas Y. Ahonen, filosofian kandidaatti A.-L. Männistö ja ylioppilas K. Turunen 1. 12. alkaen.

Sairaustilasto v. 1954

Vakinaiset viranhaltijat	Lukumäärä	% luvusta 152	Sairauspäiviä	% luvusta 1587
Kirjastoammatillinen henkilökunta ja järjestelyapulaiset ...	114	75.0	1 062	66.9
Toimisto- ja taloushenkilökunta.....	38	25.0	525	33.1
Yhteensä	152	100.0	1 587	100.0

Sairauspäiviä henkeä kohti $\frac{1\,587}{152} = 10.44$ päivää.

Kirjastokokoukset ja opintomatkat. Tanskassa, Hindsgavlistsa 13—22. 5 pidetyille IV pohjoismaisille kirjastonhoitajien kursseille osallistuivat sivukirjastonjohtaja E. Wirla, opiskelunneuvoja G. Sandström ja kirjastoamanuenssi P. Lausti.

Pääkirjasto. *Suomalaisella lainausosastolla* järjestettiin 7 kulttuurin eri aloja koskevaa näyttelyä sekä 7 maailmankirjallisuuden ja kotimaisen kirjallisuuden klassikkojen tuotannon esittelyä. Lisäksi esiteltiin erityisellä taululla »Viikon kirja» kiinnittäen huomiota kirjailijoiden ym. merkkipäiviin.

Ruotsalaisen ja vieraskielisen kirjallisuuden lainausosastolla järjestettiin yhteensä 24 sekä kauno- että tietokirjallisuutta esittelevää näyttelyä. Lisäksi järjestettiin eräitä erikoisnäyttelyitä ajankohtaisten kulttuuritapahtumien johdosta.

Yleisessä lukusalissa järjestettiin 6 eri tiedonaloja koskevaa näyttelyä.

¹⁾ Kirj. lk. 26. 2. 22 §. — ²⁾ S:n 23. 4. 46 §. — ³⁾ S:n 17. 9. 104 §. — ⁴⁾ S:n 17. 9. 107 §. — ⁵⁾ S:n 12. 11. 136 §. — ⁶⁾ S:n 12. 11. 138 §. — ⁷⁾ S:n 19. 11. 144 §, 2. 12. 146 §. — ⁸⁾ S:n 10. 12. 150 §. — ⁹⁾ S:n 10. 12. 155 §.

Sekä lainausosastoilla että yleisen lukusalin eteisaulassa esiteltiin maalaustaidetta vaihtuvina taidejäljennöksinä.

Lasten lainausosastolla järjestettiin 7 eriaiheista tietokirjallisuuden esittelyä. Satu-osaston esittelytaululla oli eri vuodenaikoihin ja juhlapäiviin liittyviä sekä satuaiheisia kuvanäyttelyitä. Osastolle saatiin puhelin.

Lasten lukusalissa jatkettiin tietokilpailujen pitämistä siten, että kevätkaudella yli 10-vuotiaat vastasivat »viikon-kysymys»-tyyppisiin, erilaisiin hobby-aiheisiin kysymys-sarjoihin, kun taas 7—9-vuotiaitten tehtävät käsittelivät eläin- ja kasviopillisia aiheita. Syyskaudella yli 10-vuotiaat osallistuivat ns. kirjastoteknillisiin tehtäviin, joissa pääpaino oli aakkostutkimuksessa ja luokituksessa sekä hakuteosten tuntemisessa. Keskimäärin osanottajaluku oli 45. Tehtävistä hyvin suoriutuneitten kesken arvottiin Kustannusosakeyhtiö Otavan lahjoittamia kirjapalkintoja. Lukusaleissa järjestettiin lisäksi useita tietokirjaesittelyjä sekä kuvanäyttelyitä, jotka liittyivät ajankohtaisiin aiheisiin ja merkki-päiviin.

Kallion sivukirjasto. *Aikuisten lainausosastolla* järjestettiin 24 eri tiedonalojen esittelyä, joiden aihe usein liittyi kulttuurimerkkipäiviin ja ajankohtaisiin tapahtumiin tai sivukirjaston opintokerhojen ohjelmiin.

Opintolukusalissa esiteltiin erityisellä tiedekirjallisuushyllyllä eri aikojen ja eri maiden taidetta. Lukusalin käyttäjiä varten järjestettiin kirjaston yläaulaan 21 näyttelyä, joihin tavallisesti liittyi luettelo lukusalissa olevasta, näyttelyn aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta.

Lasten lainausosastolla järjestettiin 19 tieto- ja kaunokirjallisuuden esittelyä. Satukäisille pidettiin 28 suomenkielistä satuiltaa osanottajamäärän ollessa yhteensä 1 017.

Lasten ja nuorison lukusalissa pidettiin kaksi tietokilpailusarjaa. Kevätkaudella pidetyn aiheena oli luonnonkansat ja niiden kulttuuri. Siihen kuului 6 eri kilpailua. Syyskaudella pidetyn aiheena oli eläintiede. Kilpailuja oli 5. Osanottajia oli yhteensä 127. Parhaille vastaajille jaettiin kirjapalkintoja ja kunniakirjoja. Tietokilpailujen välillä järjestettiin ns. tietokilpailutaululle eriaiheisia kirjaesittelyjä. Nuorimpia lukusalin käyttäjiä varten järjestettiin 27 erilaista kuvanäyttelyä, joiden aiheet liittyivät vuodenaikoihin tai muihin ajankohtaisiin asioihin sekä satutunneilla kerrotuihin satuihin. Lasten lukusalin käyttäjiä varten järjestettiin yläaulaan 21 tiedon eri aloihin liittyvää näyttelyä.

Aikuisten lainausosastolla ja lasten lainausosastolla suoritettiin osittainen kaluston-uudistus arkkitehti T. Laineen laatiman suunnitelman mukaisesti. Uudistusten yhteydessä saatiin lainausosastoille tarkoituksenmukaiset, nykyistä lainausjärjestelmää vastaavat lainauspöydät ja kirjahyllyt sekä lukupöydät ja tuolit.

Kalustotäydennyksenä saatiin lukupöytiä ja tuoleja sekä kirjahyllyjä.

Herttoniemen sivukirjasto. Kirjastossa järjestettiin 8 tiedon eri aloihin liittyvää näyttelyä.

Lauttasaaren sivukirjasto. Tieteen ja taiteen eri aloilta järjestettiin useita näyttelyitä. Lauttasaarelaisilta taiteilijoilta lainattiin tauluja näytteille asetettaviksi.

Malmin sivukirjasto. Kirjallisuuden eri aloilta järjestettiin 12 esittelyä. Lapsille pidettiin 8 »viikon-kysymys» kilpailua.

Pakilan sivukirjasto. Kirjasto muutti 9. 12. tilavaan huoneistoon Pakilan suomalaisen kansakoulun uudessa talossa. Muuton yhteydessä uusittiin kirjaston kalusto kokonaan.

Oulunkylän sivukirjasto. Oulunkylässä sijaitseville kouluille, lastenkodeille ym. sekä eräille yksityishenkilöille lähetettiin monistettu luettelo sivukirjaston lastenhoitoa ja kasvatusta käsittelevistä kirjoista. Oulunkylän uudessa kunnalliskodissa pidettiin edelleen siirtokirjastoa.

Toukolan sivukirjasto. Sivukirjasto aloitti toimintansa 17. 5. tilavassa huoneistossa Hämeentie 150. Huoneistosta varattiin n. 160 m² pääkirjaston varaston käyttöön. Kalustamisen yhteydessä lahjoitti Arabian tehdas kirjastolle keramiikkatöitä.

Aikuisten lainausosastolla järjestettiin 7 tiedon eri aloja esittelevää näyttelyä, lastenosastolla 6 kaksoinäyttelyä.

Töölön sivukirjasto. Sekä lainausosastolle että eteisen näyttelytaululle järjestettiin useita eri tiedonaloja koskevia näyttelyitä, joiden aiheisiin liittyvää kirjallisuutta samanaikaisesti esiteltiin lainausosaston esittelyhyllyillä.

Lastenosastolla pidettiin satutunteja kerran viikossa. Osanottajia oli keskimäärin 8. Kouluikäisille järjestettiin tietokilpailuja, joiden kysymykset käsittelivät maantiedettä

ja historiaa. Osanottajia oli 38. Parhaille vastaajille jaetut kirjepalkinnot lahjoitti Suomalainen Kirjakauppa.

Aikuisten lainausosastolle ja opintolukusaliin saatiin uusia kirjahyllyjä ja tuoleja. Lähivarastotilaa järjestettiin hankkimalla portaikkoon kaksi kaappia.

Käpylän sivukirjasto. Aikuisten lainausosastolla järjestettiin 6 eri tiedonalojen näyttelyä.

Lainausosastolla pidettiin 30 satutuntia. Kuulijoita oli keskimäärin 33. Kouluikäisille järjestettiin 7 eriaiheista tietokilpailua, joihin otti osaa yhteensä 159 lasta. Palkintoina jaettiin Kustannusosakeyhtiö Otavan lahjoittamia kirjoja.

Pasilan sivukirjasto. Lasten- ja nuorison osastolla uusittiin koko kalusto, aikuisten lainausosastolle saatiin uudet kirjahyllyt.

Eteläinen sivukirjasto. Aikuisten lainausosastolla järjestettiin 5 eri tiedonalojen esitelyä, nuoriso-osastolla 9. Nuoriso-osastolla pidettiin kouluikäisille tietokilpailuja, joiden aiheet olivat eläintieteen, maantieteen ja historian piiristä. Osanottajia oli yhteensä 73. Suomalainen Kirjakauppa lahjoitti parhaille vastaajille kirjepalkinnot. Pienimpiä kirjastonkäyttäjiä varten järjestettiin satuaiheisia kuvanäyttelyitä.

Kirjavarasto. Kirjavaraston luetteloista poistettiin 16 762 loppuunkulunutta nidosta, joista 6 953 pääkirjastoon, 2 867 Kallion, 2 334 Töölön, 742 Vallilan, 18 Käpylän, 126 Eteläisen, 661 Pasilan, 20 Haagan, 160 Herttoniemen, 4 Kulosaaren, 1 113 Lauttasaaren, 685 Munkkiniemen, 241 Malmin, 166 Oulunkylän, 130 Pakilan, 113 Puistolan, 360 Sairaala-, 66 Pitäjänmäen, 1 Vartiokylän ja 2 Palokunnan sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luetteloiitiin 44 742 uutta nidosta. Näistä tuli 11 522 pääkirjastoon, 4 743 Kallion, 4 582 Töölön, 1 876 Vallilan, 1 956 Käpylän, 1 446 Eteläisen, 379 Pasilan, 3 238 Toukolan, 906 Haagan, 1 168 Herttoniemen, 881 Kulosaaren, 2 212 Lauttasaaren, 1 931 Munkkiniemen, 1 003 Malmin, 662 Oulunkylän, 535 Pakilan, 596 Puistolan, 2 622 Sairaala-, 672 Tapanilan, 374 Pitäjänmäen, 226 Vartiokylän, 150 Palokunnan ja 1 062 Poliisilaitoksen sivukirjastoon.

Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 529 605 nidosta ja vuoden lopussa 557 585 nidosta. Viimeksi mainituista oli 352 786 eli 63.3 % suomenkielistä, 171 482 eli 30.8 % skandinaavista ja 33 317 eli 5.9 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 120 854 963 mk:ksi ja vuoden päättyessä 144 124 050 mk:ksi. Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

Kirjallisuusluokka	Nidoksia	%
000. Ensyklopedia.....	9 521	1.7
100. Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	15 863	2.8
200. Uskonnot, mytologia	9 109	1.6
300. Yhteiskuntatieto	16 467	3.0
400. Maantiede, matkat, kansatiede	22 876	4.1
500. Matematiikka, luonnontieteet	17 443	3.1
600. Lääketiede, tekniikka, talous	27 391	4.9
700. Taide, liikuntakasvatus	23 098	4.1
800. Kirjallisuushistoria, kielitiede	23 552	4.2
900. Historia, elämäkerrat, sukututkimus	27 619	5.0
0—9. Kaunokirjallisuus	193 015	34.6
I Uskonnot	8 128	1.5
II Historia, arkeologia ja elämäkerrat	21 793	3.9
III Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	9 713	1.7
IV Romaanit, kertomukset ja sadut	40 671	7.3
V Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuushistoria ja taide	24 998	4.5
VI Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	10 769	1.9
VII Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous ...	14 223	2.6
VIII Kielitiede	2 569	0.5

Kirjallisuusluokka		Nidoksia	%
IX	Filosofia, siveysoppi, kasvatustiede, kirjasto- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	12 273	2.2
X	Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aikakaus- ja sanomalehdet ym.)	26 494	4.8
		557 585	100.0

Pääkirjaston ja sivukirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

Lainauspaikka	1954		1953	
	Nidoksia	%	Nidoksia	%
Pääkirjasto	212 290	38.1	207 721	39.2
Sivukirjasto				
Kallion	99 473	17.8	97 597	18.4
Töölön	37 340	6.7	35 092	6.6
Vallilan	29 650	5.3	28 516	5.4
Käpylän	26 785	4.8	24 847	4.7
Eteläinen	17 787	3.2	16 467	3.1
Pasilan	9 850	1.8	10 132	1.9
Toukolan	3 445	0.6	207	0.4
Haagan	8 191	1.5	7 305	1.4
Herttoniemen	4 976	0.9	3 968	0.7
Kulosaaren	9 351	1.7	8 474	1.6
Lauttasaaren	15 783	2.8	14 684	2.8
Munkkiniemen	16 329	2.9	15 083	2.8
Malmin	10 555	1.9	9 793	1.8
Oulunkylän	5 612	1.0	5 116	0.9
Pakilan	4 942	0.9	4 537	0.8
Puistolän	4 725	0.8	4 242	0.8
Sairaala-	25 426	4.6	23 164	4.4
Tapanilan	5 640	1.0	4 968	0.9
Pitäjännmäen	3 965	0.7	3 657	0.7
Vartiokylän	2 444	0.4	2 219	0.4
Palokunnan	1 964	0.4	1 816	0.3
Poliisilaitoksen	1 062	0.2	—	—
Yhteensä	557 585	100.0	529 605	100.0

Kirjalahjat. Kertomusvuonna vastaanotti kaupunginkirjasto kirjalahjoituksia seuraavilta: Alankomaiden, Cuban, Egyptin, Englannin, Israelin, Kiinan kansantasavallan, Norjan, Puolan kansantasavallan, Ranskan, Romanian kansantasavallan ja Syyrian lähetystöt; Chatto & Windus Ltd, London; X A Conferencia interamericana, Caracas; F. B. I. Register of British Manufactures; H. M. Stationery Office, London; Handelsvertretung der Bundesrepublik Deutschland; Havannan yliopisto; International Directory of Arts; Københavns kommunebiblioteker hovebiblioteket; Lange, Maxwell & Springer Ltd; Libreria Ulrico Hoepli, Milano; Nordisk Handelskalender; Riksbibliotek, Danmark; Svenska Litteratursällskapet i Finland; Ab. Svenska Metallverken, Stockholm; A. Ahlström Osakeyhtiö; »Aikamme»-lehti; Yhdysvaltain Tiedotus- ja Kirjasto; Akateeminen kirjakauppa; Finlands Svenska Centralidrottsförbund; Helsingin Huoltolautakunta; Helsingin Opettaja-yhdistys; Invaliidisäätiö; Insinööritoimisto Silta ja Satama Oy.; Lahden kaupunginkirjasto; Metsähallitus; Mikkelin kaupunginkirjasto; Sosiaaliministeriö; Suomalainen kirjakauppa; Suomen Akatemia; Suomen Naisten Demokraattinen liitto; Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta; Suomen Pankki; Suomen Ulkomaankauppaliitto; Suomen Vesivoimayhdistys; Suomi-Kiina-Seura; Suomi-Neuvostoliitto-Seura; Tampereen kaupunginhallitus; Tampereen kaupunginkirjasto; Turun kaupungin tilastotoimisto; Turun yliopiston kirjasto; Ulkoasiain ministeriö; Väestöliitto; Väkijoumakysymyksen Tutkimussäätiö; Ab. Örn-förlaget; ylioppilas I. Aronen; kirjailija F. Aubier; lehtori V. Bergh; herra C. Bertell;

rouva L. Fedosejeff; rouva H. Henriksson; herra A. Inkinen; Mr. W. H. Johnson, USA; neiti A. Kianne; herra U. Korhonen; kirjailija B. Koskela; rouva S. Kuitunen; herra E. Lehtonen; Mr. R. B. Littlefield, Portland; Mr. J. Ludolphi; professorin rouva H. E. Luther; koululainen K. C. Löshjel; rakennusmestari W. Mandelin; Mr. R. L. Phegley, Philadelphia; herra J. Pousar; dosentti U. Saarnio ja insinööri K. Uusitalo.

Aukioloajat. Pääkirjastossa ja Kallion sivukirjastossa lainausosastot olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20, aikuisten lukusalit sekä arkipäivisin että sunnuntaisin klo 10—22. Lasten lukusalit olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20 sekä sunnuntaisin klo 15—20. Pyhä- ja juhlapäivisin kirjasto oli avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkänä-perjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaina lukusalit klo 15—20, vappuna ja itsenäisyyspäivänä lukusalit klo 10—20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä suljettuina, muina päivinä niinkuin sunnuntaisin; Vallilan, Töölön, Käpylän, Eteläisen, Lauttasaaren, Munkkiniemen ja Malmin kirjastojen lainausosastot olivat avoinna klo 10—20; Haagan, Kulosaaren, Oulunkylän, Pasilan, Pakilan, Puistolän ja Tapanilan maanantaisin, tiistaisin ja perjantaisin klo 15—20 sekä keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18; Pitäjänmäen maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 16—20; Vartiokylän maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 18—20, Herttoniemen maanantaisin ja torstaisin klo 15—19; sekä sairaalasivukirjastot potilaita varten Kivelän, Marian ja Auroran sairaaloissa klo 11.30—18.30; Nikkilän sairaalassa ja Tuberkuloosiparantolassa klo 11.30—20 sekä Malmin sairaalassa tiistaisin ja torstaisin klo 11—16. Henkilökuntaa varten Kivelän sairaalassa keskiviikkoisin klo 18—20.30; Marian sairaalassa tiistaisin klo 18—20.30; Nikkilän sairaalassa maanantaisin klo 18—20.30 ja torstaisin klo 14—16; Malmin sairaalassa tiistaisin ja torstaisin klo 14—15; Tuberkuloosiparantolassa tiistaisin klo 18—20.30; Auroran sairaalassa keskiviikkoisin klo 13—20.30 sekä Sofianlehdon vastaanottokodissa maanantaisin ja perjantaisin klo 17—19.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä vv. 1954 ja 1953 oli seuraava:

Lainauspaikka	1 9 5 4			1 9 5 3		
	Lainaus-päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden	Lainaus-päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	300	511 285	1 704	300	499 817	1 666
Sivukirjasto:						
Kallion	300	324 646	1 082	300	301 677	1 006
Töölön	297	147 273	496	300	140 940	470
Vallilan	300	94 308	314	300	82 468	275
Käpylän	300	98 683	329	300	96 274	321
Eteläinen	300	62 795	209	300	59 320	198
Toukolän	189	14 423	76	—	—	—
Pasilan	299	15 059	50	299	14 778	49
Haagan	299	22 722	76	299	20 703	69
Herttoniemen	299	31 459	105	299	21 375	71
Kulosaaren	299	10 631	36	297	9 892	33
Lauttasaaren	300	72 465	242	300	66 175	221
Munkkiniemen	300	61 235	204	300	57 749	192
Malmin	300	44 332	148	300	38 188	127
Oulunkylän	299	19 760	66	299	17 022	57
Pakilan	289	25 125	87	300	22 578	75
Puistolän	299	28 139	94	296	22 706	77
Tapanilan	299	29 633	99	298	22 870	77
Pitäjänmäen	132	12 086	92	148	12 441	84
Vartiokylän	148	4 279	29	149	4 119	28
Sairaala	302	118 221	391	300	110 506	368
Palokunnan	101	1 743	17	99	1 767	18
Yhteensä	—	1 750 302	5 946	—	1 623 365	5 482

Suurin määrä päivässä annettuja kirjalainoja oli 9 949 oltuaan v. 1953 9 317.

Aikuisten sekä lasten ja nuorison suhteellinen osuus lainausliikkeeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat %	Lasten ja nuorison kirjalainat %
Pääkirjasto	76.5	23.5
Sivukirjasto:		
Kallion	66.7	33.3
Töölön	65.3	34.7
Vallilan	61.0	39.0
Käpylän	55.3	44.7
Eteläinen	52.1	47.9
Pasilan	55.5	44.5
Toukolan	51.9	48.1
Haagan	46.1	53.9
Herttoniemen	37.1	62.9
Kulosaaren	45.8	54.2
Lauttasaaren	51.7	48.3
Munkkiniemen	55.0	45.0
Malmin	47.2	52.8
Oulunkylän	38.6	61.4
Pakilan	48.8	51.2
Puistolán	42.7	57.3
Sairaala-	85.9	14.1
Tapanilan	36.4	63.6
Pitäjänmäen	37.7	62.3
Vartiokylän	42.8	57.2
Palokunnan	100.0	—
Yhteensä	64.9	35.1
(1953)	65.7	34.3

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myöskin on otettu huomioon aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen lainojen välinen ero:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat					Lasten ja nuorison kirjalainat					Kirjalainat kaikkiaan				
	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yh- teensä	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yh- teensä	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yh- teensä
	Luku	%	Luku	%		Luku	%	Luku	%		Luku	%	Luku	%	
Pääkirjasto	222 636	56.9	168 537	43.1	391 173	104 005	86.6	16 107	13.4	120 112	326 641	63.9	184 644	36.1	511 255
Sivukirjasto:															
Kallion	137 688	63.6	78 746	36.4	216 434	98 506	91.0	9 706	9.0	108 212	236 194	72.8	88 452	27.2	324 606
Töölön	61 754	64.2	34 367	35.8	96 121	45 492	88.9	5 660	11.1	51 152	107 246	72.8	40 027	27.2	147 398
Vallilan	38 107	66.3	19 380	33.7	57 487	33 414	90.7	3 407	9.3	36 821	71 521	75.8	22 787	24.2	94 308
Käpylän	35 978	65.9	18 641	34.1	54 619	40 614	92.2	3 450	7.8	44 064	76 592	77.6	22 091	22.4	98 686
Eteläinen	22 380	68.4	10 353	31.6	32 733	26 600	88.5	3 462	11.5	30 062	48 980	78.0	13 815	22.0	62 797
Pasilan	5 558	66.5	2 806	33.5	8 364	5 900	88.1	795	11.9	6 695	11 458	76.1	3 601	23.9	15 153
Toukolan	4 734	63.2	2 751	36.8	7 485	5 859	84.4	1 079	15.6	6 938	10 593	73.4	3 830	26.6	14 421
Haagan	7 431	71.0	3 035	29.0	10 466	11 395	93.0	861	7.0	12 256	18 826	82.9	3 896	17.1	22 152
Herttoniemen	7 940	68.0	3 743	32.0	11 683	18 466	93.4	1 310	6.6	19 776	26 406	83.9	5 053	16.1	31 829
Kulosaaren	3 341	68.7	1 523	31.3	4 864	5 216	90.4	551	9.6	5 767	8 557	80.5	2 074	19.5	10 621
Lauttasaaren	24 528	65.4	12 952	34.6	37 480	31 671	90.5	3 314	9.5	34 985	56 199	77.6	16 266	22.4	72 255
Munkkiniemen	21 862	64.9	11 808	35.1	33 670	23 874	86.6	3 691	13.4	27 565	45 736	74.7	15 499	25.3	61 235
Malmin	14 026	67.0	6 915	33.0	20 941	21 822	93.3	1 569	6.7	23 391	35 848	80.9	8 484	19.1	44 875
Oulunkylän	5 025	65.9	2 598	34.1	7 623	11 558	95.2	579	4.8	12 137	16 583	83.9	3 177	16.1	19 714
Pakilan	8 832	72.0	3 426	28.0	12 258	11 997	93.2	870	6.8	12 867	20 829	82.9	4 296	17.1	25 165
Puistolán	7 315	60.9	4 702	39.1	12 017	14 567	90.4	1 555	9.6	16 122	21 882	77.8	6 257	22.2	28 139
Sairaala-	53 892	53.1	47 644	46.9	101 536	15 031	90.0	1 654	10.0	16 685	68 923	58.3	49 298	41.7	118 231
Tapanilan	7 508	69.6	3 284	30.4	10 792	16 784	89.1	2 057	10.9	18 841	24 292	82.0	5 341	18.0	29 182
Pitäjänmäen	3 186	70.0	1 371	30.0	4 557	6 988	92.8	541	7.2	7 529	10 174	84.2	1 912	15.8	12 496
Vartiokylän	1 215	66.3	617	33.7	1 832	2 320	94.8	127	5.2	2 447	3 535	82.6	744	17.4	4 181
Palokunnan	981	56.3	762	43.7	1 743	—	—	—	—	—	981	56.3	762	43.7	1 743
Yhteensä	695 917	61.3	439 961	38.7	1 135 878	552 079	89.9	62 345	10.1	614 424	1 247 996	71.3	502 306	28.7	1 750 320
(1953)	664 674	62.4	401 166	37.6	1 065 840	503 578	90.3	53 947	9.7	557 525	1 168 252	72.0	455 113	28.0	1 623 338

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaiseva taulukko:

Lainauspaikka	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pääkirjasto	357 985	70.0	127 537	25.0	25 763	5.0	511 285	29.2
Sivukirjasto:								
Kallion	296 560	91.4	25 992	8.0	2 094	0.6	324 646	18.6
Töölön	106 242	72.1	36 822	25.0	4 209	2.9	147 273	8.4
Vallilan	81 943	86.9	11 944	12.7	421	0.4	94 308	5.4
Käpylän	84 484	85.6	12 067	12.2	2 132	2.2	98 683	5.6
Eteläinen	50 078	79.7	12 532	20.0	185	0.3	62 795	3.6
Pasilan	13 618	90.4	1 439	9.6	2	0.0	15 059	0.9
Toukolan	11 941	82.8	2 222	15.4	260	1.8	14 423	0.8
Haagan	18 219	80.2	4 425	19.5	78	0.3	22 722	1.3
Herttoniemen	28 683	91.2	2 558	8.1	218	0.7	31 459	1.8
Kulosaaren	4 590	43.2	5 850	55.0	191	1.8	10 631	0.6
Lauttasaaren	53 340	73.6	18 073	24.9	1 052	1.5	72 465	4.2
Munkkiniemen	45 958	75.1	13 967	22.8	1 310	2.1	61 235	3.5
Malmin	41 954	94.6	2 242	5.1	136	0.3	44 332	2.5
Oulunkylän	15 813	80.0	3 813	19.3	134	0.7	19 760	1.1
Pakilan	24 616	98.0	472	1.9	37	0.1	25 125	1.4
Puistolän	26 869	95.5	1 026	3.6	244	0.9	28 139	1.6
Sairaala-	95 706	81.0	20 014	16.9	2 501	2.1	118 221	6.8
Tapanilan	27 694	93.5	1 939	6.5	—	—	29 633	1.7
Pitäjänmäen	9 165	75.8	2 897	24.0	24	0.2	12 086	0.7
Vartiokylän	4 027	94.1	252	5.9	—	—	4 279	0.2
Palokunnan	1 475	84.6	259	14.9	9	0.5	1 743	0.1
Yhteensä	1 400 960	80.1	308 342	17.6	41 000	2.3	1 750 302	100.0
(1953)	1 271 594	78.3	315 128	19.4	36 643	2.3	1 623 365	100.0

Kirjavaraston eri kirjallisuusluokista lainattujen nidosten luku ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Kirjallisuusluokka	Kirjalainoja kaikkiaan	%
000. Ensyklopedia	13 757	0.8
100. Filosofia, kulttuurihistoria, kasvatustiede	37 383	2.1
200. Uskonnot, mytologia	17 640	1.0
300. Yhteiskuntatiede	23 031	1.3
400. Maantiede, matkat, kansatiede	92 384	5.3
500. Matematiikka, luonnontieteet	50 779	2.9
600. Lääketiede, tekniikka, talous	73 969	4.2
700. Taide, liikuntakasvatus	62 566	3.6
800. Kirjallisuudenhistoria, kielitiede	63 077	3.6
900. Historia, elämäkerrat, sukututkimus	67 720	3.9
0—9. Kaunokirjallisuus	1 247 996	71.3
Yhteensä	1 750 302	100.0

Lainaaajat. Kotilainoja sai kaikkiaan 67 979, joista uusia lainaajia 21 558. Suomenkielisiä lainaajia oli 57 904 eli 85.2%, ruotsinkielisiä 9 935 eli 14.6% ja muunkielisiä 140 eli 0.2%. V. 1953 lainaajien lukumäärä oli 67 544 henkilöä, joista 56 532 eli 83.7 % suomenkielisiä, 10 852 eli 16.1 % ruotsinkielisiä ja 160 eli 0.2 % muunkielisiä. Suomenkielisten lainaajien lukumäärän prosenttiluku lisääntyi siis 1.5 % ruotsinkielisten vähentyessä 1.5 %; muunkielisten määrä pysyi samana. Aikuisia oli 51 963 eli 76.4 % sekä lapsia ja nuorisoa 16 016 eli 23.6 %. V. 1953 olivat vastaavat prosenttiluvut 78.7 ja 21.3. Aikuisista lainaajista oli miehiä 24 324 eli 46.8 % (47.0 % v. 1953) ja naisia 27 639 eli 53.3 % (53.0 % v. 1953). Nuorista lainaajista oli poikia 8 300 eli 51.8 % (54.3 % v. 1953) ja tyttöjä 7 716 eli 48.2 % (45.7 % v. 1953).

Lukusalit. Pääkirjaston opintosali, yleinen lukusali ja sanomalehtisali olivat avoinna 361 ja lasten lukusali 300 päivää. Kallion sivukirjastossa oli aikuisten lukusali avoinna 361 päivää. Vallilan sivukirjastossa oli sanomalehtisali avoinna 361 päivää ja lasten lukusali 300 päivää. Vastaavat aukiolopäivät olivat Käpylässä 339, Pasilassa 361 ja 299, Töölön sivukirjastossa 357 ja 297, Eteläisessä sivukirjastossa 350 ja 292, Haagassa, Kulosaaressa, Puistolassa ja Tapanilassa 299, Lauttasaaressa, Munkkiniemessä ja Malmilla 300 ja Toukolassa 189 päivää.

Lukusalikäyntien lukumäärä vv. 1954 ja 1953 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kirjasto	Opinto- salit	Aikuisten lukusalit	Sanoma- lehtisali	Lasten lukusalit	Käyntejä	
					kaikkiaan	päivää kohden
Pääkirjasto	39 368	69 678	158 072	66 147	333 265	923
Sivukirjasto:						
Kallion	—	47 467	193 298	100 144	340 909	944
Töölön	—	26 586	—	36 105	62 691	176
Vallilan	—	—	65 124	45 383	110 507	306
Käpylän	—	5 396	73 172	62 893	141 461	417
Eteläinen	—	—	62 714	32 687	95 401	273
Toukolan	—	—	2 307	7 620	9 927	53
Pasilan	—	—	11 498	4 540	16 038	54
Haagan	—	—	3 416	7 034	10 450	35
Kulosaaren	—	—	1 705	3 468	5 173	17
Lauttasaaren	—	—	30 112	53 580	83 692	279
Munkkiniemen	—	—	33 640	38 227	71 867	240
Malmin	—	—	9 252	15 548	24 800	83
Puistolän	—	—	5 127	12 195	17 322	58
Tapanilan	—	—	6 787	13 265	20 052	67
Yhteensä	39 368	149 127	656 224	498 836	1 343 555	3 925
(1953)	39 620	169 124	698 310	494 874	1 401 928	3 797

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli yleisön käytettävänä seuraavat määrät:

Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	528	576	98	141
Sivukirjasto:				
Kallion	353	431	96	124
Vallilan	121	134	46	69
Käpylän	113	118	40	51
Pasilan	59	62	22	24
Töölön	104	107	—	—
Eteläinen	110	126	25	40
Toukolan	83	—	—	—
Lauttasaaren	88	88	1	1
Munkkiniemen	115	115	10	10
Haagan	46	49	—	—
Pitäjänmäen	10	10	2	2
Pakilan	27	27	—	—
Oulunkylän	23	23	—	—
Malmin	84	86	—	—
Tapanilan	29	29	—	—
Puistolän	26	26	—	—
Kulosaaren	55	55	—	—
Herttoniemen	37	37	—	—
Vartiokylän	12	12	3	3
Sairaalakirjasto:				
Auroran sairaalan	7	11	—	—
Malmin »	3	3	—	—
Nikkilän »	9	32	10	78
Tub. parantolan	—	—	5	40
Yhteensä	2 042	2 157	358	583

Opintokerhotyö. Eräänä aktiivisen kirjastotyön muotona olivat kirjastossa kertomusvuoden aikana toiminnassa seuraavat opintokerhot: pääkirjastossa filosofian ja logiikan kerhot, saksankielinen Deutsche Literatur-kerho, ranskankielinen Cercle de littérature française ja musiikkikerho, Kallion sivukirjastossa kirjallisuuskerho, psykologinen opintokerho ja esperantokerho, Käpylän sivukirjastossa filosofian kerho ja Malmin sivukirjastossa yleisaiheinen opintokerho.

Pääkirjasto. Filosofian kerhon puheenjohtajana toimi kirjastonjohtaja U. Saarnio. Kerho kokoontui läpi vuoden kerran viikossa ja siihen kuului 182 jäsentä. Kokouksissa oli läsnä keskimäärin 22 jäsentä. Kokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät, joiden pohjalla keskusteltiin: ylioppilas A. Ahola: Olemassaolon käsitteestä, Sanoista, niiden merkityksistä ja käsitteistä, Tieto ja usko, Logiikan аспектеja, Viisaudesta; filosofian lisensiaatti T. Harjanne: Intian uskonnollis-filosofinen ajattelu ennen Buddhaa; ylioppilas P. Hyyrynen: Joukko-opista, Kontinuum; lääketieteen kandidaatti A. Kauppala: Aineen rakenteesta; filosofian maisteri R. Kauppi: Isaac Newton, Käsitteen probleemasta (2 esitelmää), Laotse, Käsitteen sisällyksen teoriaa, Eräs hengentieteiden rakenneominaisuus, Immanuel Kantin etiikka; filosofian maisteri S.-L. Meri: Psykologian kriisi, Ihmisen problema; professori A. Penttilä: Kielifilosofian probleemoja; professori L. Saarnio: Irrationaalinen ajattelu; dosentti U. Saarnio: Hyperbolinen geometria (3 esitelmää), Descartes (2 esitelmää), Relatiiviteoriaa, Ajatuskalkyylin peruskäsitteitä, Grellingin antinomia, Merkki ja merkitys, Leibnitzin filosofia (4 esitelmää), Autologinen symboli, Estetiikka (5 esitelmää), Tietoteoriaa (4 esitelmää), Järjestys ja ääretön; filosofian maisteri T. Telakivi: Aineen ominaisuuksista, Aivojen sähköilmiöistä; filosofian maisteri T. Voutilainen: Logiikan soveltamisesta (3 esitelmää).

Kerho järjesti 6. 6. retken Kulosaaren sivukirjastoon ja 7. 6. juhlan Munkkiniemessä Stockmannin retkeilymajalla, joihin osallistui vieraita filosofisesta kerhosta Tampereelta. Tilaisuuksissa lauloi mm. kerhon kuoro rouva C. Saarnion johdolla.

Kerhon joulujuhla vietettiin 28. 11. Juhlassa piti filosofian maisteri S.-M. Meri puheen ja kerhon kuoro lauloi.

Logiikan kerho, jonka puheenjohtajana toimi filosofian maisteri R. Kauppi, kokoontui koko vuoden kerran viikossa. Kerhoon ilmoittautui 32 jäsentä. Kerhossa luettiin U. Saarnion kirjoitusta Arvo ja eettisyys ja keskusteltiin eräistä logiikan käsitteistä.

Deutsche Literatur-kerhon johtajana toimi kirjailija K.-H. Bolay. Kerhossa oli 148 jäsentä, joista kokouksiin osallistui keskimäärin 19. Kerho kokoontui 23 kertaa. Kerhon puheenjohtaja piti seuraavat esitelmät: Zur Situation der europäischen Gegenwartsliteratur; Gottfried Benn; Georg Trakl; Immanuel Kant: Zum ewigen Frieden; Josef Weinheber, Leben und Dichtung; Herman Hesse, Leben und Werke; Albert Thelen: Insel des zweiten Gesichts; Bert Brecht, Leben und Werk; Carl Zuckmayer, Leben und Werk; Stefan Anders, Werke; Ernst Jünger und sein Werk; Lesung aus dem Gedichtband »Aber die Stunde bleibt«; Chinesische Lyrik auf deutsch; Die Literatur im aperspektivischem Weltbild; Für und wider Thomas Mann; Der Lyriker Hans Egon Holthusen; Neue Rilke-Interpretation; Der deutsche Dokumentarroman der Gegenwart; Neue deutsche Prosa bei Ernst Kreuder; Deutsche Literatur im zwanzigsten Jahrhundert; Die Tendenzen in der deutschen Nachkriegsliteratur; Heinrich Böll. Lisäksi piti filosofian tohtori F. Nikolowski esitelmän aiheesta Österreichische Dichtung der Gegenwart.

Rilke-esitelmän yhteydessä puhui herra V. Steinbock aiheesta Rilke-Übersetzungen. Kevätkauden viimeisen kokouksen yhteydessä järjestettiin kerhon jäsenille kirjallisuusaiheinen kilpailu, jossa palkintoina jaettiin Akateemisen Kirjakaupan ja Suomalaisen Kirjakaupan lahjoittamat teokset. 23. 11. oli Akateeminen Kirjakauppa kutsunut kerhon jäsenet vieraikseen asettaen samalla näytteille useimmat illan esitelmässä »Die Tendenzen in der deutschen Nachkriegsliteratur« mainituista kirjoista. Esitelmien johdosta oli kokouksissa vilkasta keskustelua.

Cercle de littérature française kokoontui vuoden aikana 16 kertaa. Kerhoon kuului n. 140 jäsentä, joista kokouksissa oli läsnä keskimäärin 15. Puheenjohtajana toimi kevätkaudella kirjailija L. Jossens, joka piti seuraavat esitelmät: Albert Camus et son œuvre; Les essayistes contemporains Aragon, Caillois etc.; Regards sur le théâtre français actuel (Anouilh, Giraudoux etc.); Georges Bernanos et son œuvre (2 esitelmää); André Malraux et son œuvre (2 esitelmää); La poésie actuelle; Aragon, Sartre, Camus; Confrontation des tendances. Syyskaudella oli puheenjohtajana rouva A. Bertel, joka piti seuraavat esitel-

nät: François Villon — poète toujours moderne; Montaigne — le philosophe solitaire; La Fontaine et le miroir qu'il nous propose; Molière — un représentant de notre classicisme; Daudet et le Midi; Baudelaire — Les fleurs du mal. Esitelmien johdosta keskusteltiin ranskankielellä. Akateeminen kirjakauppa kutsui 16. 11. kerhon jäsenet illanviettoon Stockmannin retkeilymajalle, jossa rouva A. Bertel puhui ja herra Gröndahl piti esitelmän uusimmista ranskalaisista kirjailijoista. Näiden teoksia oli asetettu näytteille.

Musiikkikerho aloitti toimintansa syyskuussa 1954, johtajana filosofian maisteri B. Carpelan. Kerhossa oli yli 150 jäsentä, ja sen järjestämissä viidessä kirjastokonsertissa oli keskimäärin 75 kuulijaa. Konserteissa pidettiin seuraavat säveltäjäesittelyt, joiden jälkeen asianomaisten säveltäjien sävellyksiä kuultiin äänilevyiltä: Filosofian maisteri B. Carpelan: Vivaldi ja Bartók, Mozart ja Stravinsky, Bach ja Bartók, Mozart, Beethoven ja Händel (joulukonsertti); säveltäjä S. Nummi: Ravel ja Wolf (kamarimusiikki-ilta).

Kallion sivukirjasto. Kirjallisuuskerhon puheenjohtajana toimi filosofian maisteri E. Wirla. Kerhossa oli 142 jäsentä ja kokouksissa läsnä keskimäärin 21. Kerho kokoontui 7 kertaa. Kokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät, joiden johdosta keskusteltiin: kirjailija Helvi Erjakka: Muistan liian paljon... »Menneisyyden kaivon» syntyhistoriaa; professori U. Kupiainen: Charles Baudelaire; filosofian maisteri A. Laurila: Arvo Turtiaisen runoudesta; teologian tohtori Y. Massa: Kulttuuri ja moraali; kirjailija Oiva Paloheimo: Lapsikuvauksia; kirjailija Eila Pennanen: Tämän hetken suomalaisesta kirjallisuuden tutkimuksesta; filosofian tohtori V. Suomi: Aino Kallas.

Psykoogisen kerhon puheenjohtajana toimi filosofian maisteri A. Olamaa. Kerhossa oli 111 jäsentä, joista kokouksissa oli läsnä keskimäärin 21. Kerho kokoontui 5 kertaa ja siellä pidettiin seuraavat esitelmät, joiden pohjalla keskusteltiin: professori A. Lehtovaara: Kohtalonuskosta; filosofian maisteri M.-L. Purola: Nuorisorikollisuuden ongelmia; dosentti U. Saarnio: Immanuel Kantin merkitys; filosofian maisteri T. Telakivi: Psykiatrian historiaa; lääketieteen lisensiaatti J. Tirkkonen: Alkoholismin ongelma lääkärin kannalta.

Esperantokerho, jota johti kansakoulunopettaja H. Koivu, kokoontui kesäaikaan lukuunottamatta kahdesti kuukaudessa. Kerho toimi puheharjoituskerhona esperantonkielen taitoisille. Muutamia ulkomaalaisia esperantisteja vieraili kerhossa.

Käpylän sivukirjasto. Filosofian kerhon puheenjohtajana toimi ylioppilas S. Sivenius. Kerhoon kuului 48 jäsentä, joista kokouksissa oli läsnä keskimäärin 14. Kokouksia oli 19, ja näissä pidettiin seuraavat esitelmät, joiden pohjalla keskusteltiin: dosentti U. Saarnio: Transfiniittinen lukujärjestelmä, Heterologinen paradoksi (4 esitelmää), Kontinuumprobleema, Laskutoimitusten yleistä teoriaa (3 esitelmää); ylioppilas S. Sivenius: Logiikka ja käsiteanalyysi, Platonin ideaoppi, Kuvitteellinen ajattelu; filosofian maisteri J. Suolahti: Kreikan kieli ja kulttuuri (5 esitelmää); filosofian maisteri T. Voutilainen: Tekniikka ja kulttuuri, Finaalisesta selittämisestä.

Malmin sivukirjasto. Opintokerhoa, joka kokoontui 22 kertaa, johti kirjastonhoitaja A. Talvela. Jäseniä oli kaikkiaan 19, keskimääräinen osanottajaluku 7. Opintokerhossa luettiin Rafael Koskimiehen teosta Elävä kansalliskirjallisuus I, ja esitettiin näytteitä käsiteltävien kirjailijoiden tuotannosta. Lisäksi pidettiin keskustelukokouksia, joissa esitettiin seuraavat alustukset: yhteiskuntatieteitten lisensiaatti K. Huuhka: Lukuharrastukset ja niihin vaikuttavista tekijöistä; agronomi P. Korhonen: Miksi luemme sitä mitä luemme?, Naiset ja miehet; filosofian maisteri A. Laurila: Toivo Pekkasen kirjailijakuva; filosofian maisteri A.-L. Lehtonen: Luonto ja maisema P. Mustapään runoudessa; kansakoulunopettaja A. Natri: Elämän arvoja; rouva A. Suomi: Piirteitä elämästä Yhdysvalloissa.

Kalliolan vapaaopiston haaraosastona toimiva lausuntakerho kokoontui kirjastossa kaikkiaan 14 kertaa.

Kirjaston esittelyt. Pääkirjastossa ja monissa sivukirjastoissa kävi kertomusvuoden aikana useita sekä ulkomaisia että kotimaisia vierailijoita, joille eri osastojen esittelyn yhteydessä selostettiin kirjaston historiaa, sen nykyisiä toimintamuotoja, lainaustilastoa jne. Näistä mainittakoon seuraavat:

Pohjoismaiden valtion kirjastotoimen johtajat tutustuivat Käpylän ja Toukolan sivukirjastoihin. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastolinjan opiskelijoille esiteltiin Kallion sivukirjastoa sekä Tuberkuloosiparantolan ja Nikkilän sairaalakirjastoja, nuorisohjaajalinjan opiskelijat taas tutustuivat pääkirjastoon ja Kallion sivukirjastoon. Maalaiskuntien ruotsinkielisten kirjastonhoitajien täydennyskurssin osanottajille esiteltiin Käpy-

län sivukirjastoa ja Marian sairaalakirjastoa. Helsingin kaupungin harjoittaman ammatinvalinnan ohjauksen yhteydessä tekivät useat keskikoulun päättävien nuorten ryhmät tutustumiskäynnin Kallion sivukirjastoon. Töölön sivukirjastoa esiteltiin Helsingin kaupungin ja valtion sairaanhoitajatakoulujen oppilaille, ensinmainitut tutustuivat myös sairaalasivukirjaston eri osastoihin. Useat yksityiset muiden kaupunkien, kauppaloiden ja maalaiskuntien kirjastonhoitajat tekivät opintokäyntejä sekä pääkirjastoon että sivukirjastoihin. Lisäksi esiteltiin pääkirjastoa ja eräitä sivukirjastoja useille kansa- ja oppikoulujen luokille.

Juhlatilaisuudet. Käpylän sivukirjastossa järjestettiin 12. 2. Immanuel Kantin kuoleman 150-vuotismuistojuhla, jossa dosentti U. Saarnio piti esitelmän Kantin filosofiasta ja filosofian maisteri T. Voutilainen hänen kasvatustopillisista käsityksistään. Laulajattaret E. Parviainen ja I. Rantasalo esittivät Y. Kilpisen ja S. Nummen sävellyksiä. Suomen Kirjastoseuran talvipäivien osanottajille järjestettiin 25. 3. kirjastokonsertti, esiintyjinä pianistit T. Mäkinen ja E. Tawaststjerna, viulutaiteilija P. Rautio ja oopperalaulaja H. Heikkilä.

Kirjaston henkilökunnan joulujuhla pidettiin 6. 12. pääkirjastossa. Filosofian maisteri V. Wigell lausui tervehdyssanat, säveltäjä S. Nummi, laulajatar E. Parviainen ja rouva C. Saarnion johtama kirjaston kuoro esittivät musiikkiohjelmaa, kirjailija K.-H. Bolay ja filosofian maisteri E. Elonheimo esittivät lausuntaa ja filosofian maisteri R. Kauppi puhui aiheesta Immanuel Kant, hyvän tahdon filosofi.

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat v. 1954 2 411 850 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk
Kirjasakot ja sekalaiset tulot	2 400 000	2 229 093
Kaupunginkirjaston valtionapu	150 000	—
Henkilökunnan luontoisedut	144 840	159 540
Henkilökunnan käteisvuokrat	16 512	23 217
Yhteensä	2 711 352	2 411 850

Menot. V. 1954 talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 127 942 791 mk, johon vuoden aikana merkittiin tilisiirtoina 3 572 363 mk, joten käytettävissä oli 131 515 154 mk. Menot tilien mukaan nousivat 134 135 491 mk:aan jakaantuen seuraaviin menoihin:

Menoerä	Määrärahat, mk	Menot tilien mukaan, ¹⁾ mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	170 100	145 260	+ 24 840
Vakinaiset viranhaltijat	63 577 180	63 646 270	— 69 090
Tilapäiset viranhaltijat	2 270 750	2 256 151	+ 14 599
Vuosilomakustannukset	3 037 427	3 037 422	+ 5
Sunnuntaityökorvaukset	2 978 093	1 604 991	+1 373 102
Muut palkkamenot	5 879 994	6 502 100	— 622 106
Vuokra	7 017 840	7 012 644	+ 5 196
Lämpö	2 903 750	2 166 346	+ 737 404
Valaistus	1 890 000	2 551 436	— 661 436
Siivoaminen	420 000	603 546	— 183 546
Vedenkulutus	32 400	33 480	— 1 080
Puhtaanapito	198 370	130 620	+ 67 750
Kaluston hankinta	4 944 650	7 803 896	—2 859 246
Kaluston kunnossapito	400 000	785 620	— 385 620

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten ylläpitokustannukset.

Menoerä	Määrärahat, mk	Menot tilien mukaan ¹⁾ , mk	Säästö + tai ylijäämä (—), mk
Painatus	700 000	700 000	—
Kirjallisuus ja sidonta ²⁾	33 694 600	33 694 600	—
Tarverahat	1 400 000	1 461 109	— 61 109
	Yhteensä 131 515 154	134 135 491	—2 620 337

Kirjastolautakunnan valvonnan alaiset yhdistykset

Kirjastolautakunta on kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti valvonut seuraavien yleishyödyllisten yhdistysten saamien avustusten käyttöä: Yhdistys Kirjoja sokeille, Suomen Työväen Arkisto, Kasvatusopillinen kirjasto- ja lukusalisäätiö sekä Bragen leikekokoelma.

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten ylläpitokustannukset. — ²⁾ Kirjallisuuden hankkimiseen käytettiin 20 694 588 mk ja sidontaan 13 158 625 mk.